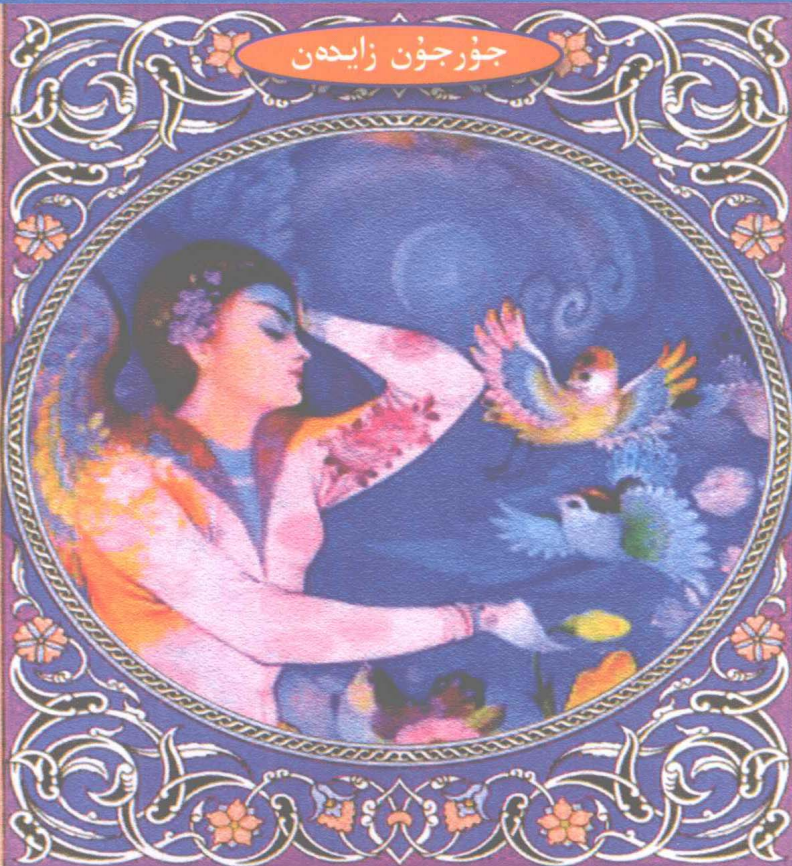

ورازانلىق ۋە جەننەتسى

جۈرجۈن زايىدەن

شىنجاڭ خالىق باسپاسى

جۇرجۇن زايدەن

ورازاننىڭ ۋا جەننىسى

حانزۇشادان اۋدارغان : مەللاتقان الەن ۇلى

شىنجاڭ حالق باسپاسى

۲۰۰۸ ءۈرۈمچى

图书在版编目(CIP)数据

斋月十七：哈萨克文/（黎巴嫩）宰丹著；美拉特汉译．—
乌鲁木齐：新疆人民出版社，1983.2（2008.6重印）

ISBN 978 — 7 — 228 — 02460 — 5

I . 斋 . . . II . ①宰 . . . ②美 . . . III . 历史小说 — 黎巴嫩 —
近代 — 哈萨克语（中国少数民族语言）IV . I 378.44

中国版本图书馆CIP数据核字（2008）第091721号

责任编辑：朱马西
责任校对：高哈尔
封面设计：夏提克

斋月十七（哈萨克文）

（黎）乔治·宰丹（著）
美拉特汉（译）

新疆人民出版社出版

（乌鲁木齐市解放南路348号 邮政编码：830001）

新疆新华书店发行

新疆八百印务有限公司印刷

787×1092毫米 32开本 10.75印张

1983年2月第1版 2008年12月第4次印刷

印数：12601 — 15600

ISBN 978 — 7 — 228 — 02460 — 5 定价：15.00元

بۇل كىتاپ 1982 - جىلى تامىزدا شىنخۇا باسپاسىنان ئېچىش رەت
باسىلغان بولاتتىن، سول نۇسخاسىنىڭ 1982 - جىلى تامىزدا ئېچىش رەت
باسىلۇى بويىنشا ئۆزگەرتىلدى.

本书根据新华出版社一九八二年八月第一版，一九八二年八月
第一次印刷本翻译出版。

جاۋاپتى رەداكتورى : جۇماش جومارت ۇلى
جاۋاپتى كوررەكتورى : گاۋھار عالم قىزى
مۇقاپاسىن جوبالاعان : شاتتىق اغسا

ورازانىڭ ون جەتتىسى

*

شىنجاڭ خالىق باسپاسى باستىردى
(ئۆزىمىز قىلغىنى، وڭتۇستىك ازاتتىق كوشەسى، 348 - ئۆلا)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەنىنەن تاراتىلدى
شىنجاڭ «باباي» باسپا بىستەرى شەكتى سەرىكتىگىندە باسلىدى
فورمات $10.75 \times 787 \times 1092 \times \frac{1}{32}$ باسپا تاباق
1983 - جىل، اقپان، 1 - باسپاسى
2008 - جىل، جەلتوقسان، 4 - باسلىۋى
تيراجى: 12601 — 15600
ISBN 978 — 7 — 228 — 02460 — 5
باغاسى: 15.00 يۋان

اۋدارۋش دان

«ورازانىڭ ون جەتسى» ارايتىڭ تاريحي پوۋەستى. اۋتور ءسلام ءدنىنىڭ ءتورتىنشى خاليفاسى قازىرەت عالي [جاڭا ەرانىڭ 656 - 661 (بجرياتىڭ 35 - 40) جىلدارى] استىرتىن قاستاندىققا دۇشار بولعان تاريحي فاكتتى استار ەتە وتىرىپ، بىرنەشە تىپتىك گەرويلاردى مانەرلەۋ ارقىلى ءۇشىنشى خاليفا قۇسمان ولتىرىلگەننەن كەيىن، ءسلام ءدنىنى ءمازھاپتارىنىڭ خاليفالىق ورنىغا تالاسىپ قىرقىسقان، بۇراڭ دا كۈردەلى كۈرەستەرىن تۇسىنىكتى تىلمەن اشىپ كورسەتەدى.

ءسلام ءدنى VIII عاسىردا اراپ جارىم ارالىنىدا مۇھاممەد پايغامبار جاراتقان ءدىن ەكەنى جۇرتقا ايان. اراپ جانە ءۇشىنشى دۇنيەنىڭ ءبىرسىپىرا ەلدەرى مۇسىلمان ەلدەردەن ەسەپتەلەدى. پوۋەست ءسلام ءدنىنى تاريحتىن جانە اراب ەلىنىڭ جەر جىلدايى مەن ەل جىلدايىن بىلۋدە بەلگىلى قۇنعا يە.

شعارمانىڭ اۋتورى جۇرجۇن زايدەن ليۋاندىق. XIX عاسىردىڭ سوڭىندا وتكەن ايگىلى اراپ تاريخشىسى جانە جازۋشىسى. «ورازانىڭ ون جەتسى» اۋتوردىڭ كوسەم شعارمالارىنىڭ ءبىرى ەسەپتى.

1982 - جىل جەلتوقسان

باستى كەيپىكەرلەر

عالي بين ابۇتالىپ

— راشيت پاتشالىعىنىڭ 4 - خالىفاسى

ماغاۋيا بين ابۇ سوفيان

— وماييە پاتشالىعىنىڭ 1 - خالىفاسى

ءامر بين اس

— مىسر ۋالىيى

هاتام ادا قىزى

— كوپە ارۋى

لۇبابى

— هاتامنىڭ داياشسى

ءسايدى وماييە

— وماييە رۋىنىڭ جىگىتى

حاۋلە

— فۇستات قالاسىنىڭ كەرمى

رايقان

— هاتامنىڭ مالايى

ءبىلال

— حاۋلەنىڭ مالايى

ابدىراقمان بين مۇلجىم

— قازىرەت عاليدى ولتىرگەن قاندى قول

ابدوللا

— ءسايدىنىڭ نەمەرە ءنىمىسى

ھاۋارىجىدەر^① اسلىنىدە قازىرەت عاليىدىڭ قاۋىمىنداعى جاماعاتتارى ەدى. ەسافىين^② سوعىسىنان كەيىن عاليىدىڭ قۇران قازىلىغىن قابىلداغاندىغى ولاردىڭ عاليىمەن جاۋلاىۋىنا سەبەپ بولدى. اسلىنىدە عاليىغا قولتىغىنا سۆ بۇركىپ، قۇران قازىلىغىن قابىلداشقان دا وسىلاردىڭ ەزى ەدى. ەبىراق، ولار بۇل قازىلىقتا عاليى تاقىتان ەتۈسىپ قالىپ، يىلىك ماۋىيانىڭ قولىنا ەوتىپ كەتكەنن كورگەن سولڭ - اق، وزدەرىنىڭ عاليىغا بەرگەن سەرتتەرىنەن تايىپ، وتەمەكشى بولغان مىندەتتەرىنەن بەزىپ شىغىپ كەتىپ، وز الدارىنا ەبىر وكىمەت قۇرۋدى كوزدەدى. سونىمەن ەوز شتەرىنەن ابدوللا ۋاھاپتى باسقىق سايلاپ الىپ، سونىڭ باستاۋىمەن كەيىن كەلە قايتا اينالىپ كەلىپ عاليىمەن تالاي دۇركىن سوعىس سالىدى.

قازىلىق ناتىجەسىندە عاليى ورنىنان ەتۈستى. ماۋىيا كۈشەيىپ شامدا (قازىرگى سىرىادا) حالىفالىق قۇردى. بۇل تۈستە ھاۋارىجىدەر قوزعالىسى ەندى عانا تەبەندەپ كەلە جاتقان ەدى. عاليى ماۋىيامەن ەبىر ايقاسىپ كورەيىن دەپ تۇرعاندا، ھاۋارىجىدەردىڭ وزىنە قارسى شىققالى جاتقاننىن

① ھاۋارىج. — قۇران قازىلىغىنا قارسى بولىپ عاليىدان الدىمەن ەبولىنىپ شىغىپ كەتكەن جاماعاتتارى.

② ەسافىين — ەۋفراىت وزەنىنىڭ ولڭ جاق قاناتى. بىريانىڭ 37 - جىلى عاليى مەن ماۋىيانىڭ اسكەرلەرى وسى جەردە قاتتى سوعىس سالغان. ماۋىيا قۇلىقپەن جەڭگەن. كەيىنشە ەكەۋى سوعىسپاۋغا قۇراندى قازى قىپ بىتىمگە كەلگەن.

ەستى قالدى. سوندىقتان بۇلارغا شتەي قىرقىسپاۋ جايلى
اقىل ايتىۋ، اۋەل باستا قازىلىقتى وزدەرىنىڭ تىلەگى
بويىنشا قابىلداغانىن، جەكە ءوز باسى جازا باسپاعانىن
ۇعىندىرۋ كەرەك بولدى. وسىلاردىڭ قايرىلىپ قارسى
شىعۇنىن ويىراپ، الدىمەن وسى بىتەۋ جارانى قۇرتۇدىڭ
قامىنا كىرىستى. بۇلارمەن تالاي جول سوعىس تا سالىدى.
سونىڭ بىشىندە ايتا قالسىنى باعداتتىڭ قاسىندا تيگىر
وزەنىنىڭ جاعاسىنداى ناھاراۋان شايقاسى بولدى. بۇل
جولعى شايقاستا عاليدىڭ اسكەرى شەشۋشى جەڭىسكە
جەتىپ، حاۋارىجەردىڭ اسكەرىن بىقپىرت تيگەندەي
قىلدى.

ءىبراق، حاۋارىجەردىڭ سارقىنىدى كۇشى قايتا باس
كوتەرمەك بولىپ، استىرتىن باس قوسىپ، كۇش جىناۋعا
كىرىستى.

مىلىۋيانىڭ ساربازى ءامىر جىريانىڭ 38 - جىلى
سامسەعان سار قولمەن مىسىردى باسىپ الىپ، عاليدىڭ
ونداعى ءۋالىي اۋباكىردى ءولتىرىپ، مىلىۋيانىڭ اتىنان
ءوزى مىسىرعا رەسمىي ءۋالى بولىپ تالايىنىدى. سونان
باستاپ اراب ءىسلام يىمپەرياسى ەكىگە ءبولىندى. مىسىر
مەن سىريانى العان مىلىۋيا ءوزىن حالىفامىن دەپ دامشىقتى
ورتالىق قىلدى. ال قازىرەت عالي يراق، قۇجاز، امەن
سياقتى جەرلەردى بىيلەپ، كوپەنى ورتالىق ەتتى.

ءىسلام ءدىنىنىڭ حالىفالىق تاعىن باۋىرىنا جەكە
باسۋدى كوزدەگەن مىلىۋيا، اسكەرىن ءۇش باعىتقا ءبولىپ
قازىرەت عاليغا قاراستى وڭىرگە جورىققا اتتاندى.

بىرىنشى باغىتتاى اسكەر مەكەگە شاۋىل جاسادى،
 ەكىنشى باغىتتاى اسكەر امەندى اتقىلادى، ۋىشىنشى
 باغىتتاى اسكەر قۇجازدى ۋىغا ۋىيلىدى. ال، عالىدىڭ
 اسكەرى ولارعا كەلسەڭ كەلگە ۋىتى. ەكى جاقىڭ اسكەرى
 سۇراپىل شايقاس جۇرگىزدى. بىراق ملعاۋيا كوزدەگەن
 ماقساتىنا جەتە المادى.

قازىرەت عالىدى بىرىيانىڭ 40 - جىلى سەنىڭ
 جولىڭدا جانىمىز پىدا دەپ سەرت بەرىپ، قىرىق مىڭ
 كىسى قولداپ شىققان ەدى. بىراق، ۋىسى كەزدە عالى ويدا
 جوقتا استىرتىن قاستاندىققا تاپ بولدى.

2

كوپە قالاسى بىرىيانىڭ 17 - جىلى پايعامباردىڭ
 ساقاباسى ۋىساۋاقاس سالدىرعان، ۋىسلام ۋلگىسىندەگى قالا
 بولاتىن. بۇل شاقىتا خالىفا قۇمارىين خاتاپ يىراقتى ەندى
 عانا باسىپ العان ەدى. ول مەدىنەگە باراتىن جولىدىڭ
 قاتىناسقا قولايلى بىر جەرىنەن ساراي سالىۋا نۇسقاۋ
 بەردى. ۋىساۋاقاس بۇيرىقتى العاننان سولڭ ەۋىرات
 وزەنىنىڭ باتىس جاعىندا جىرما شاقىتى شاقىرىم جەردەگى
 ەيرا ۋىرىنىدەگى بىر كولىدىڭ قاسىنا كوپە قالاسىن
 سالدردى.

كوپە قالاسى العاشىندا قامىستان سالىنعان ەدى. ارادا
 كوپ ۇزاماي ۋورت كەتىپ، كۇيىپ كۈلى كوككە ۋىشىپ
 كەتتى. سونىمەن ۋىساۋاقاس قالانى كەرىپىشتەن قايتا
 سالىۋدى تىلەك قىپ، خالىفا قۇمارعا ۋىتىنىش جولدادى.

حالىغا قۇمار ولارغا: «قايتا سالۋلارنىڭ بولادى. بىراق
وزدەرىڭنىڭ تۇرار جايلارنىڭ ۋىشتەن ارتىق بولماسىن.
بەلگىلەنگەن بېكىتىكتەن اسىرماڭدار. ئىسلام دىنى ەرەجە -
زاڭىنان اتتاماڭدار. ايتپەسە الەكتەرنىڭ اسپاننان كەلەدى»
دەپ نۇسقاۋ بەردى.

سادۋاقاس نۇسقاۋدى الا سالا جۇمىسقا كىرىسىپ،
كوپە قالاسىن قايتا سالدى. قايتا سالىنغان كوپە قالاسىندا
ۈلكەن كوشەلەردىڭ كەڭىدىكى جىيرما كەز، ۋىساق
كوشەلەردىڭ كەڭىدىكى جەتتى كەز بولدى. ەكى كوشەنىڭ
اراسى بىر جۈز كەز بولدى دا، ۋىسى كۈلەمنىڭ شىنەن
ۋىزىندىقى قىرىق كەز جەرگە تۇرعىن ۋى سالىۋا رۇقسات
بەرىلىپ، قالعان الپىس كەز جەر مەملەكەتكە تىەسىلى
جالپىلىق جەرگە قالدى. ۈلكەن مەشىت قالانىڭ قاق
ورتاسىنان ۋىرىن الدى، سوم بىلەك مەرگەن سول ارادا
تۇرىپ شارتاراپقا ساداق تارتتى، جەبەنىڭ جەتكەن كۈلەمى
مەشىتكە قاراستى الاڭ بولدى.

بۇل مەشىت كەرەمەت ساۋلەتتى سالىندى، ەسىگىنىڭ
ەكى جاق جانىندا مارماردان جاسالغان لاپاس، تىرەۋلەرى
بولدى، بۇل بالۋان تىرەۋلەردى جەلگى پەرسىيا پاتشاسى
كۈرۈستىڭ ورداسىنان بۇزىپ اكەلدى، مەشىتنىڭ
اينالاسىنا قورغانىس ۋر قازىلدى. مۇنان تىس، مەشىتنىڭ
قاسىنان سادۋاقاسقا ساراي سالدى. ۋنىڭ تاسبولاتتارى
مەن تاستارىن دا جەلگى پەرسىيا پاتشاسى كۈرۈستىڭ
ورداسىنان بۇزىپ اكەلدى. ەل مۇنى «سادۋاقاس سارايى»

دەپ اتادى.

ئىمام شايقاسىنان، اتاپ ايتقاندا، تۇيەلى شايقاسىنان^① كەيىن قازىرەت عالي كوپە قالاسىن وزىنە ورتالىق ەتتى، وسىدان سولڭ تۇرعىن ۇيلەر قاۋىرت قابىنداپ، تۇرعىندار نوپوسى ءدۇر ەتە ءتۇستى. باۋ - باقسا جۇلدىزداي جامىرادى. ساۋدا دۇكەندەرى مەن دۇماندى بازارلار بۇكىل قالانىڭ ءون بويىن كەرنەپ، كوپە قالاسى داۋرەندەۋ داۋرىنە ءوتتى.

3

كوپە قالاسىنىڭ برگەسىندە ءبىر ءمولدىر، اينا كول بار ەدى. كول جاعاسىن كولبەي سۇلاپ، ءۇش جاعىن قۇرما اعاشمەن شىمقانا قىمتانىپ قۇرما بالى باۋراپتى. باقتىڭ كىندىگىندە كەرىپشتەن سالعان تۇرعىن ءۇي تۇر. ءپىشىنى ءبىر قوردالى قارا شاڭىراق ەكەننىن اڭعارتقانداي. باققا كىرسەڭ باسى بايلى مالايىلار مەن كانىزەكتەرى ۇيرىمەن ورگەن الۋەتتى شاڭىراق بولعانى ءتىپتى بەسەنەدەن بەلگىلى تۇر. قۇرما ورماننىڭ اراسىنان اناداي جەردەگى وقىرلار مەن دىڭگەكتەر جانە ونىڭ شىنجىر بۇناعان قاجاۋلارى كوزگە تۇسەدى. ۇزاق ۋاقىت بويىنا ات بايىلاي بەرگەندىكتەن اعاشتار ابدەن شىلىمىر كەستى بولعان - دى. بىريانىڭ 40 - جىلى كۈزدىڭ ءبىر كەشى ەدى. تىپ -

① ئىمام - ارابشا تۇيە دەگەن ءسوز. بىريانىڭ 36 - جىلى مۇھاممەد پايغامبار - دىڭ ايدىلى عايشا قۇسىمان ولگەننەن كەيىن عالىمەن ءبىر رەت شايقاسقان. عايشا تۇيەمەن ءجۈرپ سوعىسقا نۇسقاۋشىلىق ەتكەن، سوندىقتان تۇيەلى شايقاس دەپ اتالغان. - اۋد.

تىنىق تابىعات جانغا ەرەسەن جايلى ءتىپ، ۋىلجىپ
 پىسقان قۇرمالار زاۋلىم اعاش باسندا الساخشى دەگەندەي
 سامالاداي سامسىپ تۇر. ءىراق ونى جيا قوياتىن جان
 كورىنبەيدى. شىرىنى شەرتىپ، شىدامى ءىتىپ، ساۋىلداپ
 جەرگە تۇسكەندەرسىن دە تەرگەن پەندە جوق. كۇمسى تاباقتاي
 تولقسىعان اي يەك ارتپادان مامىرلاي كوتەرىلىپ كەلەدى.
 ونىڭ شاڭخقان ساۋلەسى ءداۋ قۇرما اعاشتارىنىڭ بۇتاقاتارى
 اراسىنان كوكتەي ءوتىپ، بايتاق جەرگە قۇيىلىپ جاتىر.
 قۇرما باعى قالانىڭ دىردۇى مول دۇماندى ۋىرىنىنەن
 شالعايلاۋ بولغاندىقتان ايرىقشا تىپ - تىنىش. قارا
 شەگىرتكەلەردىڭ شىرىلى مەن كول بويىنىداى باقالاردىڭ
 وقتىن - وقتىن شاقىرعان ۋىنىنەن باسقا، اينالا قۇلاققا
 ۇرعان تاناداي. قۇرما بۇتاقاتارى سىپاعان سامالعا سىرىلا
 عانا سىلاڭداي سىرىلداپ قويادى. وسىناۋ ءبىر سۇستى
 يەنەنە تاڭدايدى تاقىلداتا تامساندىراتىن مۇنداعى تاماشا
 تابىعاتتىڭ تاپ بولارىنا ءوزىڭ دە قايران قالعاندايسىڭ.

اۋلاعا كىرسەڭ الدىڭدا ءبىر ۇلكەن زال، ءبىر ەسىكتەن
 كوكتەي ءوتىپ تورلەيتىن ۇش بولمەلى ءۇي تۇر. ءۇي
 ەدەندەرىنە قۇرما جاپىراعىنان توقىلعان شىپتا جايىلىپ،
 ونىڭ ۇستىندە يەلگەن ەشكى تەرىسىنەن جاسالغان بوستەك
 توسەلىپتى. ءبىر عانا ءۇيدىڭ ەدەننە پارس ويۋ ورنەگى
 ۇلگىسىندە توقىلعان كىلەم توسەلىپتى. كىلەمنىڭ
 ۇستىندە جىبەك جۇتقىزىپ جۇنىنەن توقىپ، بەتنە بۇل
 ۇستالغان ارقالىق جاستىق^① جاتىر. قابىرعادا ءلىنىپ

① اراپتاردىڭ ارقاسىن تامغا تيگىزىپ سۇيەنپ وتىرۋعا ارنايى جاستىق جاساپ
 قوياتىن سالتى، بۇنى «ارقالىق جاستىق» دەپ اتايدى. — اۋد.

سەبىرايىغان شام تۇر. جاستىقتىڭ قاسىندا قاسى - كوزى قىيىلغان بىر قىز وتىر. ونىڭ جايىلغان قوللاڭ قارا شاشى ەكى يىغىنا تۇسىپ، ماڭدايى مەن جالت - جۇلت ەتكەن سىرەسىن شالا جاۋىپ تۇر. قاراقاتتاي تۇنجىراغان شارالى كوزىنە لىقسىغان بولدىر جاسى، كورگەن جاندى وزىنە قۇشتار قىپ قۇراق ۇشىراتىن سىقىرلى كۇشىن اسىرا تۇسكەندەي. اقشا جۇز، القىزىل بەتىنە قۇدىا بىقىستاپ، قىزىل گۈلدەي ەزۋىنە كەلىپ بايزداي قالغان كوز جاسىن السىن - بالى جەڭمەن قۇرعاتىپ قوياىدى. ۇستىندەگى اراب ۇلگىسىندە تىگىلگەن كەڭ جەڭدى قارا تورەىن كوپىلەگى كەلىستى سىمباتىنا قۇپ جاراسىپ، ەرك بىر كورىك قوسىپ تۇر. ول بىر كۈندە قاتارىنان قازا تاپقان اكەسى مەن اعاسىن ويلاپ، ۇيدە جاپادان جالغىز سۇڭقىلداپ جىلاپ وتىرعان - دى.

بۇل جاس قىز - رۇى تايىمۇراباب شىيخناپىن ادا دەگەننىڭ كوركىنە جان تەڭ كەلمەگەن «كوپە ەركەسى» دەپ اتالى جەر جارىپ، اۋىزعا بىلىنىپ جۇرگەن ھاتام دەيتىن سۇلۇ قىزى ەدى. بۇل بىر شاقىتا سابى بالا ەدى. اكەسى مەن اعاسى تىرى كەزدە قايعى - شەر دەگەننىڭ نە ەكەنىن دە بىلمەيتىن.

ھاتامنىڭ اكەسى مەن اعاسى اسىلىنىدە عاليىدىڭ قازىلىقتى قابىلداغانىنا وكپەلەپ جاۋاربجدەرگە قوسىلىپ كەتكەن جانە عاليىدىڭ اسكەرىمەن سان رەت شايقاسقان ەدى. كەيىن ناھراۋان شايقاسىندا ەكەۋى قاتار قازا تاپقان - دى. ھاتام جەر جىلجىسا جىلجىمايتىن سابىرلى، اقىلدى، اسا كەكشىل ەدى. اكەسى مەن اعاسىنىڭ قازا تاپقان سۇيق

حابارىن ەستىگەندە قاتتى نازالانىپ، ولارنىڭ كەڭىن ئۆيى سەرت قىلغان. ۋېراق، كوپە قازىرەت ئالىدىن تۇرغان جەرى ۋارى ونىڭ جاقتاستارى جىيى ورنالاسقان جەر بولغاندىقتان، مۇنداقلىق قىمىلداۋىنا بولمايتتىن. قازىرگى كۈندە قاسنىدا قارشادايىنان وسى ۋەيدى پانا قىپ كەلگەن ورتا جاستى مالايى عانا كوپە قالاسىنىڭ سىرتىندىلى وسى قورادا وزىمەن بىرگە تۇراتتىن. اكەسى مەن اعاسى ولگەننەن كەيىن باسقا مالايلىرى مەن كانىزەكتەرى ۋوز جۈندەرىنە كەتىپ، وسى مالايى عانا قالغان - دى. جالعىزسىراغان ھاتام وعان قاسىرەت مۇڭىن شىلەتتىن. مالايى دا ونىڭ كوكىرەگىن كەرنەگەن شەرىن سەيلىتۈگە تالاي توقتاۋ بەرىپ، كەڭىن ئۆي كەلەلى ۋەسىنىڭ جۈزەگە اسۋىنا قولقاپسى تىگىزەتتىدىگىن دە ايتقان.

ھاتام ۋېراق كۈنى كەشكە جاقىن مالايىن كوپە قالاسىندا تۇراتتىن ۋېراق كىنىدىك انا كەمپىردى شاقىرىپ كەل دەپ جۇمساپ جىبەردى. ھاتامدى كىشكەنتايىنان وسى كەمپىر اسىراپ ەرچەتكىزگەن ەدى، سوندىقتان ونى مەيىربان اناسىنداي كۈرەتتىن. ال كەمپىردە وعان اناسىنداي ۋەيىرىلىپ مۇسىركەيتتىن، مالايىنىڭ كەتكەننە ۋېراق تالاي ۋاقىت بولسادىلى سىرت ۋەيىرىلگەنگە دەيىن وراالمادى. بۇعان كوڭىلى لوبىلىدى. ۋوزىنىڭ وسىناۋ بادامشالى يەن جەردە وتىرعانىن ويلاپ قابىلات ۋرەيلەندى، ونان ۋسال تىنىشتالا بەرگەندە، اكەسى مەن اعاسى جانە وسى قورادا بىرگە جاسالغان مالايلىرى مەن كانىزەكتەرى ەسىنە ۋتۈسىپ، قاتتى نازالانىپ، ەڭىرەپ قويا بەردى.

ھىجرەپ، ەگىلىپ وتىرعان ھاتام جىتى باسىپ كەلە جاتقان دىبىستى ەستىپ شوشىپ قالدى دا، سونان مالايى رايقاننىڭ ءجۇرسى ەكەنن تانىپ، ورنىنان ۇشىپ تۇرىپ، جۇگىرە باسىپ الدىنان شىقتى.

رايقان شىدىگەن ۇزىن بويلى، ءتۇرى قازاننىڭ ءتۇپ كۇيەسىندەي، جىلپوس، تەكەكوز، تالپاق تاناۋ، بەت سۇيەگى شۇدىرايعان، ورساق ءتىس جان ەدى. بۇل تۇستا ءوزى ورسىيىپ تۇراتىن ءتىسى ءتىپتى ورسىيىپ كەتپتى، ول ءوزىنىڭ بىكەسىن الاقاننا سالپ اپەشتەپ كۈتەتىن - دى، ۇيگە كىرە الدىمەن بىكەسىنىڭ ەسەندىگىن سۇرادى، ھاتام وعان:

— رايقان، ۇيدە جالعىز قالعانىمدى بىلە تۇرا نەمىپ وسى عۇرلى كەشكىتنىڭ؟ لۇبابى قايدا؟ — دەدى.

— قازىر كەلەدى، — دەپ جاۋاپ بەردى رايقان.

— نەمىپ بالداي باتىپ، سۇداي ءسىڭىپ كەتتىڭ؟ —

دەپ سۇرادى ھاتام جازىرىپ.

— لۇبابى ءبىر جىگىتپەن اڭگىمەلەسىپ وتىر ەكەن،

سوزدەرىنىڭ ايلەسىن توسىپ قالدىم. تەگى بىردەڭگە

كەرسىپ وتىرعان سەكىلدى.

— ول كىم ەكەن؟

— بىلمەيمىن، — دەگەن رايقان، — باسە، كەلدى عوي

مىنە، ءمان - جايدى ءوز اۋزىنان ەستىڭىز! — دەدى.

ءسوز ايلەى جىيىلا بەرگەندە، قولىنا ۇستالغان تاياعى بار

كەمپىر كىرىپ كەلدى، بەلى بۇگىلىپ، ەڭسەسى ءيىلىپ، جارالسىنداعى باشاق دەنەسى ءتپتى شۇيكەدەي بولىپ قالپىتى، ەكى كوزى بىلشىقتانىپ، تىستەن لوپسىم بولىپتى. اجىممەن شاندىلعان قوس ۇرتى سولىپ كەتپتى، تۈز تۇيگەن كەلساپ باستانغان باسنا قارا سالى سالىپتى، سالىسى تومارداي بويىنان توگىلىپ، جەردە سۈيرەتىلىپ جاتىر. ھاتامنىڭ الدىنان شىعپ كەلە جاتقانن كۈرە سالىپ، باسالىپ مەيىرلەنە ءسۈيدى دە:

— قۇلىنىم، كەشىرگەيسىڭ، كەشىگىپ قالدىم، — دەپ جۇباتۋ ايتتى.

ونىڭ ونىسىنا رەنجىگەن جاس قىز:
— شەشەتاي، مەنى ۇمىتتىراتىن قانداي ءسىڭىز بار؟
وزىڭىزگە ءمالىم، شەرجايلاعان كوڭىلىمدى سەرىپلىتەتىن ءبىر وزىڭىزدەن باسقا كىمم بار مەنىڭ؟ — دەدى.

— قىزىم، كوپىرەك كۈتىن، بۈگىن سىلغان ءبىر شات ھابار اكەلدىم، — دەدى لۇبابى.

— نەمەنەگە قۇانباقىن؟ اكەمنىڭ قىساسىن الپ شەرىم تارقاماسا، — دەپ ھاتام تىستەنە سويلەپ، دۇدارلانغان شاشىن قايرىپ ارتىنا تاستادى دا، ۇزىن جەڭىمەن كوزىنىڭ جاسىن ءسۈرتتى، جۈپ - جۈمىر ادەمى بىلەگىنەن بىلەزىكتەرى جارق - جۇرىق ەتتى. سونان ەندىگى جاۋابىن كۈتكەندەي بولىپ لۇبابىگە ءبىر قاراپ قويدى.

ھاتامنىڭ بۇل سۇرقىنا كەمپىر شىداي الماي قارقىلداپ كۈلىپ جىبەردى دە، ەسىنە ءبىر كەيىستىك

كەلگەندەي، كۈلگەننن قالت قويا قويدى.

جىلاغاننا كەمپىردىڭ قارقىلداپ تۇرىپ كۈلگەننن
جاقتىرماي قالغان ھاتام:

— نەمەنەگە ۋاز بولپ وتىرسىز؟ مەنى مازاق قىپ
وتىرعان شىعارسىز؟ قۇدايغا راس كوڭلىمدە كەك الۋان
باسقا ۋىيم جوق، — دەدى.

كەمپىر ھاتامنىڭ الدىنا كەلىپ، قولىنان تارتىپ
اپارىپ ارقالىق جاستىققا وتىرغىزدى دا، ۋازى دە
قاسىنا وتىردى. ونان رايقانغا قابىغىن قىلىپ قالدى،
لۇبايىدىڭ ھاتامەن ۋاشا سويلەسپەكشى بولپ وتىرعانن
سەزە قويغان رايقان، ورنىنان تۇردى دا ۋىدەن شىعەپ
كەتتى.

ھاتام ارقالىق جاستىقتىڭ ۋستىندە كەمپىردىڭ
ۋسوزىن توسىپ وتىر، كەمپىر ۋزىن سونار اڭگىمە
قوزغايتىن كىسىشە تاملىغىن كەنەپ الپ، جايىمەن.

— ۋزى قايتىپەكشى ويلىك بار؟ — دەدى.

— اكەم مەن اعامنىڭ كەگىن السام دەيمىن! — دەدى
ھاتام كەلتە جاۋاپ قايرىپ.

— كەگىڭدى اپەرەتەن ۋىر كىسى تاۋىپ بەرسەم قايتەسىڭ؟

— كىم اپەرەدى ەكەن؟... كەنە، ايتىڭىزشى؟

— اسىقپا، ۋزىڭ ۋسايدىدى تانىسىڭ با؟

— قايسى ۋسايدى؟

— رۋى ومايىيە ۋسايدىشى، ساعان عاشىق بولپ ولگەلى
جۇرگەن سۇلۇ جىگىت.

— عاشىق — ماشىيىڭىز قۇرىپ قالسىن! سىزدەن كەك
الۋىڭىڭ جايىن سۇراپ وتىرمىن.